

De naam boven het artikel

In dit nummer van het Nederlands Tijdschrift Voor Tandheelkunde treft u een bijdrage aan over de uitbeelding van tandartsen in speelfilms. Als u een of meer van de 259 onderzochte films zelf bekijkt, ziet u bij de vertoonde speelfilm vrijwel altijd 1 naam als regisseur vermeld. Slechts in zeer bijzondere gevallen staan er meerdere namen als regisseur. Bij wetenschappelijk artikelen is dat precies andersom: deze worden zelden door 1 persoon geschreven en gewoonlijk staan er verschillende namen als auteur genoemd. Zo is in deze editie slechts 1 bijdrage geschreven door 1 auteur en varieert het aantal auteurs bij de andere artikelen van 2 tot 7. Dat is niet zo vreemd: onderzoek is tegenwoordig een teamprestatie, waarin onderzoekers met een verschillende achtergrond samenwerken.

Het is voor onderzoekers aantrekkelijk om als auteur van een artikel te worden vermeld. Binnen de universitaire wereld speelt de publicatielijst van een onderzoeker immers nog steeds een grote rol bij benoemingen en bevorderingen. Het International Committee of Medical Journal Editors heeft daarom richtlijnen opgesteld waaraan men moet voldoen om als auteur van een artikel te mogen worden vermeld. Men moet:

- een substantiële bijdrage hebben geleverd aan het ontwerp van het onderzoek of de verwerving, analyse of interpretatie van de onderzoeksgegevens; EN
- een essentiële intellectuele bijdrage hebben geleverd aan de inhoud; EN
- goedkeuring hebben gegeven aan de eindversie van het manuscript; EN
- de verantwoordelijkheid willen dragen dat vragen over de nauwkeurigheid en integriteit over elk deel van het manuscript correct worden onderzocht.

Volgens deze richtlijnen moet men dus aan alle 4 de criteria voldoen om in aanmerking te mogen komen als auteur van een artikel.

VAAK RUZIE

Ondanks deze richtlijnen kunnen conflicten over auteurschap ontstaan. Ze vormen zelfs de meest frequent ingediende klachten bij commissies voor wetenschappelijke integriteit. Deze conflicten kunnen betrekking hebben op de volgorde waarin de namen staan vermeld omdat de eerste en laatste plek onder onderzoekers als de meest belangrijke worden beschouwd. Andere klachten, vooral van promovendi, gaan over uitgeoefende druk om een medeauteur toe te voegen die niets bijgedragen zou hebben. Ook komen klachten voor van mensen die menen ten onrechte

niet als auteur vermeld te staan.

Veel internationale wetenschappelijke tijdschriften verplichten tegenwoordig auteurs om een specificatie te geven van de bijdrage van elke auteur. Zo kan een auteur bijgedragen hebben aan het ontwerp van het onderzoek, het verzamelen van patiëntgegevens en het schrijven van het eerste concept van het artikel, terwijl een andere auteur verantwoordelijk blijkt voor de statistische analyse van de onderzoeksgegevens. Hoewel dit een zekere helderheid schept over de reden waarom onderzoekers als auteur staan vermeld, kan betwijfeld worden of dit de definitieve oplossing biedt. Recent ontving ik een proefschrift, waarin per hoofdstuk ook de bijdragen van medeauteurs werden gespecificeerd. De bijdrage van de promotor aan elk hoofdstuk bleek beperkt tot 'Goedkeuring van de eindversie van het manuscript'. Dit lijkt niet in overeenstemming met de hierboven beschreven internationale richtlijnen...

ERKENNEN EN WAARDEREN

Hoe kan deze dolgedraaide publicatiedrift een halt worden toegevoerd? Een van de factoren die daarbij een rol zouden kunnen spelen is het programma Erkennen en Waarderen dat sinds 2019 door universiteiten en wetenschapsfinanciers wordt ontwikkeld. Dit programma heeft tot doel wetenschappelijke resultaten in de volle breedte te beoordelen en niet alleen op basis van het aantal publicaties en citaties. Teamwetenschap, maatschappelijke impact van het onderzoek, het bevorderen van *Open Science*, het geven van onderwijs en patiëntenzorg zouden bij een academische carrière ook beoordeeld moeten worden.

Wellicht dat na invoering van Erkennen en Waarderen het belang van een lange publicatielijst voor onderzoekers afneemt en daardoor ook het aantal discussies over auteurschap zal afnemen.

dr. Henk S. Brand, redacteur